

Eingin spyr okkum

»Eingin spyr okkum, hvat vit innast inni ynskja. Tað eru bert pengar, sum hetta ættarliðið skilir og virðir«.

So ráðandi tók høvuðspersónurin í útvarpsleikinum »Gardinurnar fyrri — og hvat so« eftir Steinbjørn Jacobsen, til Hesin leikur varð sendur í útvarpinum fyrr í ár.

Vit eiga at geva okkum sær um hesi orðini, serliga tá talan er um víðurskiptini hjá teimum gomlu og børnunum í samfelagnum. Er tað veruliga so galið, at tað einans eru pengar, sum vit skilja — og sostatt ikki royna at skilja víðurskiptini hjá »hinum«?

Vit liva í einum vælferðarsamfelag. Tað er so smátt byrjað at ganga niður á bakka í fleiri av grannalondum okkara orsakað av hækkingi oljuprís, oktari inflátió og stórum arbeiðsloysi, fyrri bert at nevna nokur fyrbirgdi. Og eisini hjá okkum er hetta farið at merkast.

Hetta hevur fingið politikararnar at hála í teymarnar — tað skal sparast. Útreiðslur til nógv ymisk endamál skulu minskast ella skerast heilt niður í einki. Nýggjar iloguetlanir og nýggj projekt skulu útsetast ella strikast.

Hesi víðurskipti finga ein at hugsa um orðini í útvarpsleikinum hjá Steinbjørn, har gamla og einsamalla konan sigur, at eingin hugsar um tey gomlu — tað eru bert pengar, sum hetta ættarliðið skilir og virðir.

Nú útlit er til, at tað skal sparast innan samfelagshúshaldið hjá okkum eisini, mugu vit av álvara gera okkum greitt, hvørja stóðu vit hava til tey minnu mentu í samfelagnum — bornini og tey gomlu. Hetta eru teir samfelagsbólkar, sum hava minst møguleika at gera vart við seg, seta ynski og krav síni fram.

Vit, sum eru í besta aldri, vit sum stýra samfelagnum og njóta ágóðan av tí, sum eldri ættarliðið legði lunnar undir, vit mugu víðka og stuðla teimum, eins og komandi ættarliði, ið skal taka við eftir okkum.

Politikararnir svara, tá teir verða spurdir. Teir siga, at vit eiga at byggja fleiri íbúðir, barnagarðar og voggustovur, ellis- og røktarheim.

Tað verður tó sjáldan gjørt sum sagt. Tí er tað okkara uppgáva; vit sum eru borgarar í samfelagnum, at gera vart við víðurskiptini — og síðani at velja tey fólk í býráð og lógtung, sum eru ærlig, ágrýtt og kenna ábyrgð í sínum arbeiði.

Seks sjúkrasysterar hava gjørt eina kanning av víðurskiptunum hjá teimum gomlu í Havn. Hetta tiltak visir, at tað eru nokur, sum vilja fáa fram, hvussu víðurskiptini eru — tokk skulu tey hava fyrri tað.

Greinin á hesi blaðsíðu visir okkum, at alt er ikki so hjart, sum vit kanska trúgva, at umstøðurnar hjá teimum gomlu eru ikki nóg góðar. Her liggur nógv á láni, men tað kann gerast betri, um vilji er til tess.

Niðurstøðan í greinini er tann, at heimasjúkrarøktin eigur at verða útbygd, og at eitt ellis- og røktarheim eigur at verða bygt í Tórshavn — ongantíð ov skjótt.

Tá stendur spurningurin eftir til politikararnar at avgera, hvat peningarnir í samfelagskassunum skulu nýtast til. Skulu vit spara almennar útreiðslur við at útseta útbyggingina av heimarøktini og røktarheimum enn nokur ár í framtíðini? »Eingin spyr okkum, hvat vit innast inni ynskja«.

Seks sjúkrasysterar hava kannað røktartørvin í Havn:

Nógv av teimum gomlu kundu havt tað betri

Tað er stórir tørur á útbygdari heimarøkt og á einum røktarheimi í Tórshavn

Tað er umráðandi, at heimasjúkrarøktin verður útbygd, og at tað verður bygt eitt ellis- og røktarheim í Tórshavn.

Verður hetta ikki gjørt nakað skjótt, fara víðurskiptini hjá eldri fólki her í býnum at versna munandi tey komandi árin. Í dag eru umstøðurnar hjá eldri fólki, sum búgva heima, í nógvum førum ov vánaligar.

M.a. hetta er komið fram í eini kanning, sum seks sjúkrasysterar í Havn hava gjørt av røktartørvinum í høvuðsstaðnum.

Sosialurin hevur tosað við tær seks sjúkrasysterar, ið greiddu okkum frá úrslitunum av kanningini.

Tað var á einum limafundi í sjúkrasysterfelagnum, at skotið varð upp at seta ein arbeiðsbólk at kanna tørvin á røkt í Havnini. Seks sjúkrasysterar hava tí síðani í vár arbeiðið við spurninginum. Tær eru Margit Thomsen, Helena Nattestad, Ása í Gerðinum, Gurli Restorff, Súsanna Johannesen og Jonna við Á.

Tilsamans 250 fólk yvir 70 ár eru við í kanningini. Tey eru útvald heilt tilvildarligt og eru øll í dag heima búgvandi í Havn. Hetta er umleið triðingurin av øllum teimum gomlu yvir 70 ár í Havn í dag.

Hava vitjað tey gomlu

Tey gomlu hava fyrst fingið sendandi eitt spurnarblað, og seinni hava tær seks sjúkrasysterar so vitjað øll fólkin og práttað við tey. Hetta arbeiðið er nú liðugt, og í løtuni verður alt tilfarið gjøgnumarbeiðt og at enda sett upp í talvur. Tá hetta er gjørt, ber til at gera sær eina mynd av, hvussu víðurskiptini eru hjá einum stórum parti av teimum gomlu, sum í dag búgva í egnum heimi í Tórshavn.

Hvat hava tá tær seks sjúkrasysterar fingið

burtur úr kanningini? Hvussu búgva tey gomlu í dag. Hava nokur av teimum røkt og hjálp fyrri neyðini? Hesar spurningar settu vit arbeiðsbólkinum. Og hetta kom fram:

— Tað er einki dulmál, at víðurskiptini hjá gomlunum fólki, ið eru heima búgvandi fyrri tað mesta kunðu verið betri.

Í dag er tað so, at hesi fólk fáa heimahjálp og nakað av heimasjúkrarøkt. Harumframt kemur, at avvarðandi og familja oftani taka sær av teimum gomlu.

Avvarðandi og familja hjálpa

Vit hava tó onga veruliga eldraforsorg í Føroyum í dag. Harafurtimóti hevur tann skipan, at tey gomlu fáa hjálp frá sinum næstu, virkað sum eitt slag av eldraforsorg. Hetta letur seg tó ikki gera so væl longur. Tíðirnar eru broyttar tann vegin, at nógv fleiri konufólk enn nakrantíð áður nú arbeiða úti. Og hetta fer møguliga at vinda enn meira uppá seg í framtíðini. Júst hetta er orsøkin til, at torvurin á eini munagóðari røktarskipan í Tórshavn, nu er meira átrokandi enn nakrantíð fyrr.

bólkinum visir, at nógv av teimum gomlu hava ilt við at fáa endarnar at rokka saman peningaliga. Við fólkapensiónini eru ráðini bert til tað heilt neyðuga. Nógv hava t.d. ikki ráð til at keypa olju. Í fleiri førum kunnu tey gomlu bert hava hitan frá í einum rúmi. Fleiri av teimum hava heldur ikki ráð at brúka heitt vatn. Skulu tey t.d. til at vaska upp eftir døgurðan, mugu tey skunda sær at seta ketilin út á ta plátuna, sum varð brúkt til døgurðamatinn.

Tað eru heldur ikki nógvir pengar til at keypa matvørur fyrri. T.d. hava fleiri ikki ráð til at keypa eitt nú grøntmeti.

Íbúðarviðurskipti

Síðani eru tað íbúðarviðurskiptini. Tey gomlu hava ikki nokk av peningi til at halda húsin við líka.

Fólk, ið brúka rullastól og búgva í leigaðum íbúðum, eru ofta illa fyrri, tí í íbúðunum eru høgur

Framhald á síðu 11

Heimasjúkrasysturin á veg til arbeiðis: út í heimini at rokta tey gomlu